zultatus tapo aiški Užubalių senkapio P riba. Taigi artimiausiu metu liko ištirti tik R kapinyno dalį.

UŽUBALIAI CEMETERY

In 2001 the investigations of the Užubaliai cemetery, started in 1999, were continued. Now the aim was to investigate the central part of the cemetery, as being mostly destroyed, and to determine the southern border of the cemetery. Four trenches with the total area of 200 m^2 were investigated. In three trenches 27 graves (from 37 to 63) were unearthed. 12 graves were not found in the trench. Perhaps here the graves were ploughed up deeper.

All dead bodies were buried on their backs, with stretched legs. In 25 graves dead bodies were buried in the W direction. Child's grave 63 was oriented towards SW, while male grave 55 towards NW.

In 19 primary burials dead bodies were buried with burial items and in 8 graves without them. Among the burial items, there are the 16th–17th c coins of Sigismundus the Old, Sigismundus August, Maximillian II, Sigismundus Vasa, Gustav Adolph and Kristina, as well as rings, knives, iron buckles and chain elements, a glass bead of rosary and a bronze clasp.

VARNIŲ SENKAPIS

Audronė ŠAPAITĖ

2001 m. rugsėjo mėn. atlikti archeologiniai žvalgomieji tyrimai Varniuose, prie Žemaičių vyskupystės muziejaus pastato (buvusi kunigų seminarija), Varnių senkapių teritorijoje.

Varnių senkapius tyrinėjo ne viena ekspedicija. Pagal ankstesnių kasinėjimų duomenis, laidoti senkapiuose pradėta XIII a. arba ties XIII–XIV a. riba, baigta – XVIII a. pr. 1765–1770 m. neveikiančių senkapių vietoje pastatytas kunigų seminarijos pastatas (Genienė Z., Genys J. *Varnių kunigų seminarija,* V., 1999, p. 16–20, 39–51).

Žemaičių vyskupystės muziejaus kieme, būsimų trasų vietose buvo iškastos trys perkasos. Dvi iš jų – į ŠR nuo P muziejaus pastato korpuso, viena – į R nuo Š korpuso. Bendras ištirtas plotas – 53,2 m^2. Didesnėje perkasų dalyje užfiksuotas tik storas griuvenų sluoksnis – vėlyvų statybų ir komunikacijų tiesimo rezultatas. Visur griuvenose buvo aptinkama žmonių kaulų iš suardytų kapų. Tik perkasoje 2 aptiktas 4 m^2 dydžio plotelis, kur griuvenų sluoksnis buvo 80 cm storio, o po juo atsidengė kapai.

Šiame nedideliame plote ištirti 6 kapai. Visi jie daugiau ar mažiau apardyti perkasimų laidojant naujus mirusiuosius, visame plote rasta ir pavienių kaulų. Kapų gylis – nuo 1,3 iki 1,57 m. Laidota smėlyje, kapų duobių kontūrai neryškūs, kaulai išlikę prastai. Mirusiųjų palaikai orientuoti V–PV kryptimi. Jie laidoti lentiniuose karstuose – aptikta lentų liekanų ir geležinių vinių.

Su įkapėmis palaidotas vienas mirusysis – tai kapas 3. Prie kairiojo duben-

kaulio gulėjo geležinis kriauninis peilis, o tarp kairiojo žastikaulio ir šonkaulių – du smarkiai sunykę žiedai. Vienas jų žalvarinis, uždaras, su praplatinta priekine dalimi, puošta duobutėmis. Kitas – balto metalo, uždaras, praplatinta priekine dalimi, greičiausiai su įrėžtais ženklais (pseudosignentinis). Ant vieno iš žiedų išlikęs audinio fragmentas – galimas daiktas, jie buvo suvynioti į audinį ir įdėti kaip papildoma įkapė. Žiedai datuojami XVI a. antrąja puse – XVII a.

Po kapu 3 dar buvo aptiktas akmeninis galąstuvas. Jis greičiausiai buvo kapo 6 įkapė – šis kapas dalinai suardytas kasant kapą 3.

Toks tankus laidojimas Varnių senkapiuose susidarė todėl, kad miestelio gyventojai tris šimtus metų buvo laidojami gamtos kliūčių apribotoje nedidelėje teritorijoje. Pagal rastas įkapes ir krikščioniškos tradicijos kapų orientaciją, 2001 m. ištirti kapai priskiriami vėlyvajam senkapių etapui – XVI–XVII a.

VARNIAI CEMETERY

In September of 2001 the archaeological survey was carried out in the territory of the Varniai cemetery. The total area of 53.2 m^2 was investigated. The larger part of the investigated area contained detritus of late periods, only in the area of 4 m^2 6 graves were found. One dead body was buried with burial items, such as an iron hanging knife and two rings enclosed as an additional burial item. Beside these finds, a whetstone was found from the destroyed grave. The investigated graves are dated to the 16th–17th centuries.

NAUGARDĖLIO IR ŠILMIKIŲ SENKAPIAI

Ernestas VASILIAUSKAS

Naugardėlio senkapis (buv. Nr. AV 182) yra Žagarės sen., kelio Žagarė–Naujoji Akmenė kairėje pusėje. Nuo Žagarės nutolęs į V apie 5–7 km, yra nebeeksploatuojamo karjero (priklauso AB „Joniškio statyba“ (1976 m. projektas)) teritorijoje. Kalva, kur yra senkapis, P–Š kryptimi yra 20x40 m dydžio viršuje ir 50x75 m apačioje.

Rytinėje kalvos pusėje eina keliukas. Keli metrai nuo jo yra vandens telkinys, suformuotas eksploatuojant karjerą. Senkapis yra labai nukentėjęs eksploatuojant karjerą – R nuolaidžiame šlaite mėtosi žmonių kaulai, plytos, keramika, gyvūnų kaulai.

Duomenų apie sukauptus archeologinius radinius muziejuose nėra.

Siekiant nustatyti šio senkapio išlikimo laipsnį ir chronologiją, 2001 m. liepos 10 d. buvo vykdyti archeologiniai žvalgymai (JIKM) – metalo ieškikliu patikrintas R šlaitas – 15x20 m dydžio plotas PV–ŠR kryptimi, prie pat keliuko. Žvalgytame plote buvo aptikti archeologiniai radiniai: moneta (Lietuvos 1559 m. pusgrašis), 13 žalvarinių uždarų žiedų, iltis-amuletas (?).

Žiedai skirstomi į keturias grupes: juostiniai (2 vnt.); paplatinta ovalo formos priekine dalimi, kurios dekoruotos brūkš-